

การวิเคราะห์โครงสร้างสาระของข้อความพระราชดำรัสของรัชกาลที่ 9 เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา*

THE DISCOURSE ANALYSIS OF INFORMATION STRUCTURE OF HIS MAJESTY
KING BHUMIBOL ADULYADEJ THE GREAT SPEECHES ON THE OCCASION
OF HIS MAJESTY THE KING'S BIRTHDAY

ปณัยจริย์ สรสีสม, ชลธิชา สุดมุข, สุวรีย์ ยอดฉิม, เคิร์ก เพอร์สัน

Puncharee Somsrisom, Chonthicha Sudmuk, Suwaree Yodchim, Kirk Person

มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา

Suan Sunandha University

Corresponding Author E-mail: thaimcru.examination@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างสาระและความถี่การปรากฏของหัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อยในข้อความพระราชดำรัสของรัชกาลที่ 9 เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา การศึกษานี้ใช้แนวคิดใจความหลัก-ใจความรองของฮัลลิเดย์ และเกณฑ์การวิเคราะห์ใจความหลัก-ใจความรองในภาษาไทยของปัทมา พัฒนพงษ์ และชลธิชา บำรุงรักษ์ เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์หัวเรื่องใหญ่และการเปลี่ยนหัวเรื่องย่อยในข้อความพระราชดำรัส โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่คัดเลือกข้อมูลตัวบทพระราชดำรัสฯ ในหนังสือประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท รวบรวมโดยศูนย์สารสนเทศ สำนักกราชเลขาธิการ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบแบบกำหนดจำนวนตัวอย่าง จำนวน 10 ปี คือ พ.ศ. 2511, 2513, 2516, 2518, 2520, 2523, 2525, 2527, 2529 และ 2532 รวมข้อความทั้งสิ้น 109 ย่อหน้า 41 หน้า

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบภาษาที่ใช้ในการแสดงใจความหลักที่เป็นคำ ได้แก่ คำนาม คำวิเศษณ์ และคำเชื่อม ส่วนรูปภาษาที่ใช้ในการแสดงหัวเรื่องย่อยพบทั้งที่เป็นคำวลี และประโยคทั้งความเดียวและความซ้อน ซึ่งใช้คำเชื่อมคล้ายตาม ขัดแย้ง เงื่อนไขและเป็นเหตุเป็นผล สรุปการปรากฏของหัวเรื่องใหญ่ จำนวน 18 หัวเรื่อง และหัวเรื่องย่อย จำนวน 108 หัวเรื่อง โดยหัวเรื่องใหญ่ที่มีความถี่มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ 1. วันเกิด การอำนวยการ และ

*Received July 25, 2023; Revised September 11, 2023; Accepted September 15, 2023

กล่าวขอบคุณ 2. ปัญหาและการแก้ปัญหาของประเทศไทย และ 3. อายุที่มากขึ้น และหัวเรื่องย่อยที่มีการปรากฏมากที่สุด คือ หัวเรื่องย่อย น้ำ

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ข้อความ; โครงสร้างสาระ; พระราชดำรัส; รัชกาลที่ 9; วันเฉลิมพระชนมพรรษา

Abstract

This research article aimed to analyze the structure and frequency of major and minor topics in the royal addresses of the King Rama IX on His birthday. The study employed Halliday's concept of main and supporting ideas, alongside the criteria for analyzing main and supporting ideas in Thai by Patama Phatthapong and Cholticha Bamrungrak, to analyze the major topics and transitions to minor topics in the royal addresses. A qualitative research method was used, selecting text from the royal addresses compiled in the Collected Royal Addresses and Speeches book by the Information Center of the Bureau of the Royal Household. A systematic sampling method was employed to select 10 years' worth of samples, specifically 1968, 1970, 1973, 1975, 1977, 1980, 1982, 1984, 1986, and 1989, covering a total of 109 paragraphs across 41 pages.

The research findings revealed that the linguistic forms used to express the main ideas were primarily nouns, adjectives, and conjunctions. The linguistic forms used for minor topics included words, phrases, and both simple and compound sentences, employing connective words for concession, contradiction, conditionality, and cause-effect relationships. A total of 18 major topics and 108 minor topics were identified. The three most frequently appearing major topics were: 1. birthday, well-wishing, and gratitude; 2. problems and solutions for Thailand; and 3. aging. The most frequently mentioned minor topic was water.

Keywords: Discourse Analysis; Information Structure; Royal Speech; King Rama IX; Celebration Day Age

บทนำ

การนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษามาศึกษาโครงสร้างสาระ เนื่องจากพระราชดำรัสนี้มีประเด็นเนื้อหาหลากหลายไม่เหมือนการพูดตอบคำอวยพรโดยทั่ว ๆ ไป เกนหลง สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2542) กล่าวถึงพระราชดำรัสที่ว่า รัชกาลที่ 9 พระราชทานให้แก่

คณะบุคคลหลากหลายสถานะและบทบาทหน้าที่ ตั้งแต่คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี ประธานศาล หัวหน้าส่วนราชการ องค์กร มูลนิธิ สถาบันการศึกษา ตลอดจนประชาชนจากจังหวัดต่าง ๆ ทรงเห็นโอกาสในการพูดคุยกับบุคคลเหล่านั้นด้วย พระองค์ทรงเล่าเกี่ยวกับความเป็นไปและปัญหาของบ้านเมือง ทรงอธิบายวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ และยังทรงแนะนำ สอน เตือน ตลอดจนยกตัวอย่างการดำเนินชีวิตอย่างมีสติ พระราชดำรัสนี้จึงเหมาะแก่การนำมาศึกษาโครงสร้างสาระซึ่งเป็นการศึกษาเพื่ออธิบายการปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างและความหมายของข้อความที่แสดงถึงสารที่ผู้พูดตั้งใจที่จะส่งแก่ผู้ฟัง นอกจากนี้โครงสร้างสารถยังช่วยอธิบายโครงสร้างของข้อความที่ผู้พูดอาจนำองค์ประกอบมาจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์แวดล้อมซึ่งไม่เกี่ยวข้องกัน โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ในภาษา โดยใช้แนวคิดใจความหลัก-ใจความรองของ Halliday (1994) และเกณฑ์การวิเคราะห์ใจความหลัก-ใจความรองในภาษาไทยของปัทมา พัตน์พงษ์ (2561) และชลธิชา บำรุงรักษ์ (2539) ซึ่งใช้รูปภาษาที่แสดงใจความหลักและแสดงการเปลี่ยนหัวเรื่องย่อมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์หัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อยในพระราชดำรัสฯ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาโครงสร้างสารถซึ่งประกอบด้วยหัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อยตลอดจนการเปลี่ยนหัวเรื่องที่ปรากฏในข้อความพระราชดำรัสของรัชกาลที่ 9 เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา และความถี่ในการปรากฏของหัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อยเหล่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่คัดเลือกข้อมูลตัวบทพระราชดำรัสโดยมีรูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

มีวิธีการคัดเลือกข้อมูลเพื่อนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ คัดเลือกข้อมูลเพื่อนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบแบบกำหนดจำนวนตัวอย่าง จำนวน 10 ปี ดังนี้ พ.ศ. 2511, 2513, 2516, 2518, 2520, 2523, 2525, 2527, 2529 และ 2532 จำนวน 109 ย่อหน้า 41 หน้า ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้ (พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร, 2513; 2518; 2521; 2524; 2526; 2528; 2530; 2533)

ตารางที่ 1 ข้อมูลพระราชดำรัสของรัชกาลที่ 9 เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ลำดับ	ปี พ.ศ.	จำนวนย่อหน้า	จำนวนหน้า	ลำดับ	ปี พ.ศ.	จำนวนย่อหน้า	จำนวนหน้า
1	2511	3	1 1/2	6	2523	18	7
2	2513	5	3	7	2525	15	7
3	2516	5	1	8	2527	12	5 1/2

ตารางที่ 1 ข้อมูลพระราชดำรัสของรัชกาลที่ 9 เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา (ต่อ)

ลำดับ	ปี พ.ศ.	จำนวนย่อ หน้า	จำนวนหน้า	ลำดับ	ปี พ.ศ.	จำนวนย่อ หน้า	จำนวนหน้า
4	2518	9	4 1/2	9	2529	9	3 1/2
5	2520	7	3 1/2	10	2532	26	4 1/2
			รวม	10		109	41

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ ตัวบทพระราชดำรัส รัชกาลที่ 9 เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา มีที่มาจากหนังสือประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมโดยศูนย์สารสนเทศ สำนักราชเลขาธิการ โดยเจ้าหน้าที่ส่วนภาพยนตร์ส่วนพระองค์บันทึกพระสุรเสียงไว้ด้วยแถบบันทึกเสียง แล้วถอดเป็นตัวอักษรให้สำนักราชเลขาธิการจัดการเรียบเรียงขึ้นใหม่ (พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร, 2513)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์หัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อยในข้อความพระราชดำรัสฯ โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ที่ใจความหลัก-ใจความรองของ Halliday (1994) และเกณฑ์การวิเคราะห์ที่ใจความหลัก-ใจความรองในภาษาไทยของปัทมา พัฒน์พงษ์ (2561) และชลธิชา บำรุงรักษ์ (2539)

5.2 นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากข้อ 5.1 มาสรุปใจความหลักที่แสดงหัวเรื่องใหญ่โดยตัดสีนจากรูปภาษาที่แสดงใจความหลัก การแบ่งหน่วยการวิเคราะห์พิจารณาย่อหน้า

5.3 นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากข้อ 5.1 มาสรุปหัวเรื่องย่อยโดยตัดสีนจากรูปภาษาที่แสดงหัวเรื่องย่อยและแสดงการเปลี่ยนหัวเรื่อง

5.4 จัดกลุ่มหัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อยในพระราชดำรัสฯ

5.5 จัดลำดับความถี่การปรากฏของหัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อย

5.6 สรุปการวิเคราะห์หัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อยในข้อความพระราชดำรัสฯ จากการใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ที่ใจความหลัก-ใจความรองของนักภาษาศาสตร์ชาวต่างประเทศ และนักภาษาศาสตร์ชาวไทย และอภิปรายผลการศึกษาที่แปลผลข้อค้นพบจากการวิจัยในลักษณะตีความ ประเมินผล หรืออธิบายว่าทำไมผลการวิจัยจึงเป็นอย่างนี้เพื่อชี้ให้เห็นว่าผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องหรือขัดแย้งกับผลการวิจัยในงานอื่นอย่างไร หรือถ้าสอดคล้อง อย่างไรในประเด็นใด

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์โครงสร้างสาระข้อความพระราชดำรัสฯ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา โดยใช้แนวคิดใจความหลัก-ใจความรองของ Halliday (1994) และเกณฑ์การวิเคราะห์ใจความหลัก-ใจความรองในภาษาไทยของปัทมา พัฒน์พงษ์ (2561) และชลธิชา บำรุงรักษ์ (2539) ได้ใช้ตัวบทจากพระราชดำรัสฯ รัชกาลที่ 9 จากหนังสือประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ที่รวบรวมโดยศูนย์สารสนเทศ สำนักราชเลขาธิการ ที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2513, 2518, 2521, 2524, 2526, 2528, 2530 และ 2533 ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์หัวเรื่องใหญ่ พบรูปภาษาที่แสดงใจความหลักดังนี้

1.1 ใจความหลักแสดงเรื่อง รูปภาษาที่พบ คือ คำนาม เช่น ศาสนา อายุ ความสามัคคี ความยุติธรรม การแก้ปัญหา การทำงาน การศึกษา การสร้างบารมี ฯลฯ

1.2 ใจความหลักแสดงปฏิสัมพันธ์ รูปภาษาที่พบคือ คำวิเศษณ์ เช่น ตามปกติ เวลานั้น คราวนี้ เมื่อหลายปีมาแล้ว คราวนี้ ตอนนั้น เมื่อก็ ฯลฯ

1.3 ใจความหลักแสดงตัวบท รูปภาษาที่พบ คือ คำเชื่อม เช่น ก็ และ แต่ เพราะว่า ก็มีอยู่ว่า อย่างไรก็ตาม ฯลฯ

สรุปหัวเรื่องใหญ่ในพระราชดำรัสฯ มีจำนวน 18 หัวเรื่อง ดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สรุปผลรวมหัวเรื่องใหญ่พระราชดำรัสฯ และจำนวนการปรากฏ

ลำดับ	หัวเรื่องใหญ่	N	ลำดับ	หัวเรื่องใหญ่	N
1	วันเกิด การอำนวยการ และกล่าวขอบคุณ	27	4	ศาสนา	5
2	ปัญหาและการแก้ปัญหาของประเทศไทย	13	5	การไปเยี่ยมราษฎร	4
3	อายุที่มากขึ้น	8	6	การเล่าพระราชกรณียกิจ	3
7	ความสามัคคี	6	13	เวลา	3
8	พระอาการประชวร	6	14	การทำงาน	3
9	การศึกษา	2	15	การสร้างบารมี	2
10	ความยุติธรรม	2	16	การเรียนรู้ประวัติศาสตร์	1
11	การรู้ดีรู้ชั่ว	2	17	การไปสหรัฐอเมริกา	1
12	ปัญหาเยาวชน	2	18	การนำทฤษฎีจากต่างประเทศมาใช้ในไทย	1

จากจำนวนความถี่ในการปรากฏของหัวเรื่องใหญ่พบหัวเรื่องที่มีความถี่ในการปรากฏมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ 1. วันเกิด การอำนวยการ และกล่าวขอบคุณ พบ 27 ครั้ง 2. ปัญหาและการแก้ปัญหาของประเทศไทย พบ 13 ครั้ง และ 3. อายุที่มากขึ้น พบ 10 ครั้ง

2. ผลการวิเคราะห์หัวเรื่องย่อย การวิเคราะห์ใจความหลัก-ใจความรองในพระราชดำรัสฯ พบรูปภาษาที่แสดงหัวเรื่องย่อย ดังนี้

2.1 นามวลี เช่น ความสมานฉันท์ การเผาเชื้อเพลิง สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง การเพิ่มคาร์บอน โครงการไฟฟ้าพลังน้ำ ความสุข ความสามัคคีปรองดองกัน ฯลฯ

2.2 วิเศษณ์วลี เช่น เมื่อตอนต้นนี้ มาถึงเรื่อง คราวนี้ก็ ตอนที่ไป ตรงนี้ก็คง พอสมควร ถึงตอนตายแล้ว มาในวันนี้ ตามที่ ฯลฯ

2.3 กริยาวลี เช่น พุดมามากอย่างนี้เพราะ ให้ทุกคนที่เกี่ยวข้อง บอกมาหลาย ครั้งแล้วว่า ทำเพื่อความสุข พุดถึงสิ่งที่มีหน่วยหนึ่ง ได้กล่าวเมื่อตะกี้ จะพุดถึงความปรารถนาดี หรือไม่ดีนี้ ฯลฯ

2.4 ประโยค แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.4.1 ประโยคความเดียว เช่น คนเรามีความยุติธรรมในใจ วันหนึ่งก็ต้องตาย เมืองไทยนี้ชักจะอันตราย ปีนี้จะฉลองวันเฉลิมอย่างประหยัด ฯลฯ

2.4.2 ประโยคความซ้อน แบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ 1. คล้อยตาม เช่น แต่ละคนจะสามัคคีกัน จะตั้งอยู่ในความสามัคคี ช่วยร่วมแรงกัน ฯลฯ 2. ขัดแย้ง เช่น การพุดหรือการทำอะไรที่เหมือนกัน แต่ว่าพุดไปคนละอย่างเล็กน้อย แต่หมายถึงสิ่งอย่างเดียวกัน อาจจะทะเลาะกันโดยไม่มีสิ้นสุด ฯลฯ 3. เงื่อนไข เช่น ถ้าไม่จัดการโดยเร็ว เราก็จะนอนอยู่ในน้ำเน่า ฯลฯ 4. เป็นเหตุเป็นผล เช่น ขอให้ท่านทั้งหลายมีกำลังใจด้วยกัน เพราะว่าทำอยู่คนเดียวไม่ได้ ไม่ใช่โอ้อวดว่าทำอยู่คนเดียว แต่เพราะว่าประเทศชาติของเรา ส่วนร่วมของเรา ไม่ได้อยู่ที่คนเดียว ฯลฯ

สรุปรวมหัวเรื่องย่อพระราชดำรัสฯ มีจำนวน 108 หัวเรื่อง ดังตารางที่ 3
ตารางที่ 3 สรุปผลรวมหัวเรื่องย่อพระราชดำรัสฯ และจำนวนการปรากฏ

ลำดับ	หัวเรื่องย่อ	N	ลำดับ	หัวเรื่องย่อ	N
1	ผู้แทนขององค์การและสถาบัน	3	8	เรื่องคนตาบอดคลำทางช้าง	1
2	ความเจริญธรรมทางธรรม	2	9	การเผาทำลายป่า	1
3	การอำนวยพรและกล่าวขอบคุณ	1	10	น้ำจากทะเลจะท่วมกรุงเทพฯ	2
	3.1 ประเภทของของขวัญ	2			
4	นำความรู้แก้ปัญหาส่วนรวม	1	11	โลกร้อนและน้ำแข็งละลาย	1
5	ปัญหาภัยธรรมชาติ	10	12	การพิจารณาความไม่พอใจและการแก้ไข	1
	5.1 พายุโซนร้อน	1			
	5.2 สร้างทำนบป้องกันน้ำท่วม	1			
6	วิกฤตของประเทศ	1	13	การปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวม	1
	6.1 การเกิดอาเพศ	1			
7	การเผาเชื้อเพลิง	1	14	การรักษาความสามัคคี	4
15	การรักษาความสุขของตน และผลประโยชน์ของผู้อื่น	1		การปฏิบัติงานด้วยความสามัคคีและ	
16	ความเปรียบความสามัคคี	2	25	ปรารถนาดี	1
17	การแบ่งปันพวกในสังคม	1	26	นิทานเรื่องคนยกโต๊ะ	1
18	เรื่องลึกลับพัน	2	27	นิทานเรื่องช้างช่วยกันยกขุง	1
	18.1 ลึกลับพันกระทบกัน	2	28	การรักษาความดีของประเทศ	1
	18.2 พันปลอม	2			

ตารางที่ 3 สรุปผลรวมหัวเรื่องย่อยพระราชดำรัสฯ และจำนวนการปรากฏ (ต่อ)

19	การแก้ปัญหาข้อบกพร่อง การทำงาน	1	29	อายุ	
				29.1 อายุตามจิตวิทยา	1
				29.2 อายุตามมาตรฐานศีลธรรม	1
				29.3 อายุตามพัฒนาการร่างกาย	1
				29.4 อายุตามการนับเวลา	1
20	ยาแก้ปวด	1	30	การเพิ่มขึ้นของคาร์บอน	2
				30.1 วิธีแก้ไข	1
21	การแบ่งเป็นพวกในสังคม	1	31	การให้อภัย	1
22	การพัฒนาอาชีพ	1	32	ประเภทของความสุข	1
23	การไปเยี่ยมราษฎรที่นครพนม, มุกดาหาร	1	33	ความสมานฉันท์	
	23.1 เรื่องเล่าผู้หญิงที่มีฟัน เหล็กซี่เดียว	1		33.1 ศาสนาต่างกันอยู่ร่วมกันได้	1
24	ข้าวไทยดอกตราฮานอย	2	34	การปรึกษาและการทุ่มเถียงในการ ทำงาน	1
35	เรื่องหมูนานไปรั้งราชรถพระอาทิตย์	1	45	เสรีภาพทางความคิดและการนับถือ ศาสนา	2
36	การพัฒนาราชกร	1	46	ปรัชญาของศาสนา (ขั้นปรมัตถ์)	2
	45.1 การดำเนินโครงการเพื่อพัฒนา	1		46.1 แนวทางการบรรลุขั้นปรมัตถ์	1
	45.2 งบประมาณที่ใช้ดำเนินโครงการ	1		46.2 การเข้าถึงขั้นปรมัตถ์	1
37	การพัฒนาทรัพยากรน้ำ	1	47	บทเรียนและความคิดจากการป่วย	2
	37.1 น้ำมาก, น้ำท่วม	3		47.1 ฟังพระเทศน์ช่วงป่วย	1
	37.2 นำน้อย, น้ำแห้ง	1		47.2 ฟังเพลงช่วงป่วย	1
				47.3 ฟังเทพนั่งตูลงเรื่องพระนาง ปทุมทอง	1
38	แก้เหงา	1	48	ความสุขของส่วนรวม สังคมและ ประเทศ	1
39	เรื่องเล่าถึงสมเด็จพระศรีนครินทร์	1	49	คุณลักษณะของผู้ปกครองประเทศ	1
40	ความเปรียบเรื่องอายุ	1	50	ความสำคัญของศาสนา	1
41	หน่วยเดอะโกสลิทรีโอ	1	51	การรักษาстил	6
42	การเกษียณ	1	52	การปฏิบัติตนตามหลักศาสนา	1
43	จ.สกลนคร	1	53	ความเปรียบเรื่องศาสนา	1
44	การมีสติเมื่ออายุมาก	1	54	เจ้าหน้าที่ฝนหลวง	1
55	เรื่องหลวงปู่แหวน	1	65	การพัฒนาบ้านเมือง	1
56	ค คำสอนเรื่องการรู้ตัวชั่ว	1	66	แนวทางการสะสมความดี	1
57	จ.สุโขทัย, จ.เชียงใหม่	1	67	ธนาคารข้าวกับธนาคารโคกระบือ	2
	57.1 เรื่องเล่าจากการเดินทาง	1			
	57.2 ผลประโยชน์	1			

ตารางที่ 3 สรุปผลรวมหัวเรื่องย่อยพระราชดำรัสฯ และจำนวนการปรากฏ (ต่อ)

58	สัดส่วนทั้ง 4 ของเวลา	1	68	โครงการที่จะให้ม้งงานทำนอกฤดูการ การทำนา	1
	58.1 ความเปรียบ	1			
	58.2 นิยาย	1			
59	ความเปรียบเรื่องเวลา	1	69	แผนกศิลปอาชีพ	1
	59.1 เวลากับแม่น้ำ	1		69.1 การทอผ้า	1
	59.2 เวลากับวัฏจักรน้ำ	2			
60	อาการประชวร	2	70	ความเปรียบการรู้ตัวชั่ว	1
	60.1 อาการพระหทัย			70.1 เปรียบกับก้อนน้ำ	2
	60.2 อาการหวัด				
61	ความเป็นห่วงของราษฎรที่มีต่อพระ อาการประชวร	1		แนวทางการลดช่องว่างระหว่างผู้ใหญ่ และเด็ก	1
62	เวลาปลดเกษียณ	1	71		
63	การทดแทนกัน	1	72	การเลี้ยงโค เลี้ยงแกะที่ออสเตรเลีย	1
64	การทำงานส่วนตัวและส่วนรวม	1	73	ความหมายของการรู้ตัวชั่ว	1
75	การทำงานโดยการใช้อย่างกับใจ	2	74	ความหมายของการสร้างบารมี	1
	75.1 คนที่มีกายแล้วไม่มีใจ	1	86	ความเปรียบการสร้างบารมี	1
76	ความเปรียบเรื่องกายกับใจ	1	87	ความไม่สอดคล้องของทฤษฎีกับการ พัฒนาประเทศ	3
	76.1 ฝีมือ	2			
	76.2 ฝีมือดี	2			
77	การปลุกตัวในประเทศไทย	1	88	ความหมายของเยาวชน	1
78	การเลี้ยงโคนมที่ศูนย์ศึกษาที่เชียงใหม่	1	89	การแก้ไขปัญหายาเสพติด	1
79	แผนการณำดำเนินโครงการ	1	90	generation gap	1
80	การซื้อขายโคกระบือ	1	91	ความหมายของ generation gap	1
81	7 น้ำ น้ำ	1	92	การรักษาบารมีของบ้านเมือง	1
	81.1 น้ำท่วม	1		92.1 การรักษาบารมีของบรรพบุรุษ	1
	81.2 น้ำเน่า	1			
	81.3 น้ำดี	1			
82	การหาแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกได้ ตลอดปี	1		ความเจริญทางยุติธรรม	2
83	ประวัติศาสตร์จากสามก๊ก	1	93		
84	ก การใช้สติในการทำงาน	1	94	หน่วย“เดอะโกลด์ ทรีโอ”	1
85	การศึกษาทั่วไป	1	95	การทำงานในหน้าที่	1
	85.1 ความรู้	1	96	เกณฑ์บ่งชี้ความเป็น เยาวชนและ ผู้ใหญ่	1
	85.1.1 ความรู้ทางจิตใจ	1			
	85.1.2 ความรู้ทางวัตถุ	1			
97	ธนาคารข้าวกับธนาคารโคกระบือ	1	103	ก การไม่ขอจารึกในประวัติศาสตร์	1
98	การศึกษาของเยาวชน	2	104	ป ประวัติศาสตร์สากล	1
	98.1 การให้ความสนับสนุน	1			
99	การให้หลักวิชาการในการพัฒนา	1	105	การเก็บกักน้ำเพื่อปล่อยออกมาทำ ไฟฟ้า	1
	99.1 ความสุจริตและไม่มีอคติ	1			
100	จุดทัศนะของตัว	1	106	การพูดที่ทำให้ทะเลาะ	1

ตารางที่ 3 สรุปผลรวมหัวเรื่องย่อยพระราชดำรัสฯ และจำนวนการปรากฏ (ต่อ)

101	สังคมไทยสังคมแห่งพี่น้อง	1	107	พัฒนาการของโลภมนุษย์	1
102	เรื่องเล่าการสัมผัสภาษาถิ่นอเมริกัน	1	108	โครงการไฟฟ้าพลังน้ำ	1

จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนหัวเรื่องพบว่า หัวเรื่องย่อย น้ำ มีความถี่ในการปรากฏมากที่สุด จำนวนการปรากฏ รวม 34 ครั้ง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์โครงสร้างสาระข้อความพระราชดำรัสฯ พบว่า หัวเรื่องพระราชดำรัสฯ ทั้ง 10 ปีมีหัวเรื่องใหญ่ จำนวน 18 หัวเรื่อง และมีหัวเรื่องย่อย จำนวน 108 หัวเรื่อง และหัวเรื่องใหญ่ที่ปรากฏความถี่มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ 1. วันเกิด การอำนวยการพร และกล่าวขอบคุณ 2. ปัญหาและการแก้ปัญหาของประเทศไทย และ 3. อายุที่มากขึ้น และหัวเรื่องย่อยที่มีการปรากฏมากที่สุด คือ หัวเรื่องย่อย น้ำ การวิเคราะห์โครงสร้างสาระข้อความพระราชดำรัสฯ พบรูปแบบภาษาที่ใช้ในการแสดงใจความหลักที่เป็นคำ ได้แก่ คำนาม คำวิเศษณ์ และคำเชื่อม ส่วนรูปภาษาที่ใช้ในการแสดงหัวเรื่องย่อยพบทั้งที่เป็นคำ วลี และประโยค ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งรัตน์ พรรัตนกำจาย (2544) สำหรับรูปประโยคซ้อนที่แสดงหัวเรื่องย่อยนอกจากจะพบรูปประโยคที่ใช้คำเชื่อมคล้ายตามแล้วยังพบคำเชื่อมแบบขัดแย้ง เงื่อนไข และเป็นเหตุเป็นผล นอกจากนี้ยังปรากฏงานวิจัยที่ใช้แนวคิดการวิเคราะห์ใจความหลัก-ใจความรองปรากฏในงานของศิริวัธน์ กาวีละนันท์ (2020) และงานของวิชชกานต์ เมธาวิริยะกุล และคณะ (2563) และเอกพงศ์ ประสงค์เงิน (2545) โดยงานของ ศิริวัธน์ กาวีละนันท์ (2020) วิเคราะห์ความต่อเนื่องของใจความหลักในปริศนาถ้อยแถลงการณ์สำนักพระราชวังตามทฤษฎีไวยากรณ์ระบบและหน้าที่ ผลการวิจัยของแตกต่างจากงานดังกล่าวที่วิเคราะห์หัวข้อข่าวสรรพากร: มิติอิทธิพลของภาษาที่ปรากฏในหัวข้อข่าวสรรพากรไทย นอกจากนี้ยังปรากฏงานวิจัยของเอกพงศ์ ประสงค์เงิน (2545) ที่ศึกษาลักษณะภาษาในจดหมายโต้ตอบระหว่างสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอพระยาณรินทรานุวัตติวงศ์กับพระยาอนุমানราชชนในหนังสือบันทึกเรื่องความรู้ต่าง ๆ สรุปได้ว่า งานวิจัยทั้ง 4 เรื่องนี้มีความเหมือนกันในการนำแนวคิดของ Halliday (1994) เป็นแนวทางในการวิจัย และในงานวิจัยมีการนำเกณฑ์การวิเคราะห์ใจความหลัก-ใจความรองในภาษาไทยของปัทมา พัฒน์พงษ์ (2561) และชลธิชา บำรุงรักษ์ (2539) ทว่างานวิจัยดังกล่าวมีความแตกต่างในการนำกลุ่มตัวอย่าง และการนำรายละเอียดของแนวคิดบางประเด็นมาใช้ในการวิเคราะห์

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์หัวเรื่องใหญ่ในข้อความพระราชดำรัสฯ โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ใจความหลัก-ใจความรองของ Halliday (1994) และเกณฑ์การวิเคราะห์ใจความหลัก-ใจความรองในภาษาไทยของปัทมา พัฒน์พงษ์ (2561) และชลธิชา บำรุงรักษ์ (2539)

โดยแบ่งหน่วยการวิเคราะห์ที่พิจารณาหน่วยข้อความในระดับย่อหน้า นั้น ทำให้ได้องค์ความรู้ในการวิจัย 4 ประการ คือ

1. ผลการวิเคราะห์ทำให้เห็นความหลากหลายของหัวเรื่องพระราชดำรัสฯ ที่รัชกาลที่ 9 พระราชทานให้แก่ประชาชนชาวไทย
2. ผลการวิเคราะห์พระราชดำรัสฯ ทำให้เห็นสภาพเหตุการณ์ สถานการณ์ของบ้านเมือง รวมถึงเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย
3. ผลการวิเคราะห์ทำให้เห็นการทรงงานของรัชกาลที่ 9 ที่ทรงทำเพื่อพัฒนาประเทศไทยตลอดรัชสมัยของพระองค์ ตั้งแต่ทรงวางแผน นำแนวทางที่เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนไทยและประเทศไทย
4. การวิเคราะห์โครงสร้างสาระของนักภาษาศาสตร์ชาวต่างประเทศและเกณฑ์การวิเคราะห์ใจความหลัก-ใจความรองของนักภาษาศาสตร์ชาวไทยมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งในการอธิบายหัวเรื่องและแสดงรูปภาพที่บ่งชี้ใจความหลักและการเปลี่ยนหัวเรื่องที่เป็นใจความรองในพระราชดำรัสฯ ของรัชกาลที่ 9

กล่าวโดยสรุป แม้องค์ความรู้จากงานวิจัยเรื่องนี้เป็น การนำแนวทางภาษาศาสตร์มาใช้ในการวิเคราะห์ ทว่ายังปรากฏประโยชน์ที่งานวิจัยในศาสตร์อื่น ๆ สามารถนำไปใช้ต่อยอดได้ ไม่ว่าจะเป็นการนำแนวทางการจัดการชุมชน แนวทางรัฐประศาสนศาสตร์ หรือแนวทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรนำหัวเรื่องหลัก หัวเรื่องรองที่ปรากฏในการวิเคราะห์โครงสร้างสาระของข้อความพระราชดำรัสฯ ของรัชกาลที่ 9 เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งรัฐบาล เอกชน และรัฐวิสาหกิจ
2. ควรนำแนวทางการดำเนินงานของรัชกาลที่ 9 ที่ปรากฏในพระราชดำรัสฯ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาไปใช้ต่อยอดในเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ควรนำการดำเนินงานของรัชกาลที่ 9 ที่ปรากฏในพระราชดำรัสฯ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในองค์กร
2. ผู้บริหารระดับสูง ควรนำสภาพเหตุการณ์ สถานการณ์ของบ้านเมืองรวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย ที่ปรากฏในพระราชดำรัสฯ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและวางแผนแนวทางแก้ไขปัญหาคือปัญหาที่จะเกิดกับประเทศไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำพระบรมราโชวาท หรือพระราชดำรัสในรัชกาลที่ 9 ศึกษาโดยใช้แนวทางเทคนิคการวิจัยเรื่องคลังข้อมูลภาษา
2. ควรศึกษาพระบรมราโชวาท หรือพระราชดำรัสในรัชกาลที่ 9 โดยใช้แนวทางภาษาศาสตร์แนวทางอื่น ๆ เพื่อเพิ่มมุมมองในการพิจารณาลักษณะพิเศษในแง่มุมอื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกนหลง สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. (2542). *ทำเป็นธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- ชลธิชา บำรุงรักษ์. (2539). *การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความประเภทต่าง ๆ ในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปัทมา พัฒน์พงษ์. (2561). *เอกสารสอนสัมพันธสารวิเคราะห์*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร. (2513). *ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2511 จนถึงเดือนพฤศจิกายน 2512*. กรุงเทพฯ: สำนักราชเลขาธิการ.
- _____. (2518). *ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2516 จนถึงเดือนธันวาคม 2517*. กรุงเทพฯ : สำนักราชเลขาธิการ.
- _____. (2521). *ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ พุทธศักราช 2520*. กรุงเทพฯ : สำนักราชเลขาธิการ.
- _____. (2524). *ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ พุทธศักราช 2523*. กรุงเทพฯ : สำนักราชเลขาธิการ.
- _____. (2526). *ประมวลพระราชดำรัสพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ พุทธศักราช 2525*. กรุงเทพฯ : สำนักราชเลขาธิการ.
- _____. (2528). *ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ พุทธศักราช 2527*. กรุงเทพฯ : สำนักราชเลขาธิการ.
- _____. (2530). *ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ พุทธศักราช 2529*. กรุงเทพฯ : สำนักราชเลขาธิการ.
- _____. (2533). *ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ พุทธศักราช 2532*. กรุงเทพฯ : สำนักราชเลขาธิการ.
- รุ่งรัตน์ พรรัตน์กำจาย. (2544). *การแสดงหัวเรื่องในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วิชชกานต์ เมธาวิริยะกุล และคณะ. (2563). วิเคราะห์หัวข้อข่าวสรรพากร : มิติอิทธิหน้าที่ของภาษาที่ปรากฏในหัวข้อข่าวสรรพากรไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 39(6), 99-114.
- ศิริวัสถ์ กาวิละนันท์. (2020). ความต่อเนื่องของใจความหลักในปริจเฉทแถลงการณ์สำนักพระราชวังตามทฤษฎีไวยากรณ์ระบบและหน้าที่. *วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 10(1), 107-129.
- เอกพงศ์ ประสงค์เงิน. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้ภาษาของ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และพระยาอนุมานราชธนในหนังสือบันทึกเรื่องความรู้ต่าง ๆ. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Halliday, M. A. K. (1994). *An Introduction to Functional Grammar*. London: Edward Arnold.

